

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

M VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT

Mgr. Marta Ovcarčíková
Chvíľa s rómskou rozprávkou

Charno vacht la romaňa paramisaha

Záujmový útvar
Hravá škola

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Marta Ovcaričiková
Spojená škola Štúrova 231/123,
org. zl ZŠ Spišská Stará Ves

Kontakt na autora UZ: ovcarcikova@centrum.sk

Názov: **Chvíľa s rómskou rpzprávku**
2014

Rok vytvorenia:

Oponentský posudok

vypracoval:

Mgr. Anna Kromková

Preklad:

PhDr.František Godla

ISBN 978-80-565-1268-5

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

Ako raz Róm kozy pásol	str. 5
Tri dcéry	str. 9
Malý Dingo	str. 13
Strieborná líška a chudobný Róm.....	str. 17

Úvod

Tento pracovný zošit s rómskymi rozprávkami je určený žiakom prvého stupňa ZŠ, ktorí navštevujú voľnočasové aktivity v rámci záujmového útvaru Hravá škola. Ma slúžiť ako pomôcka na hodinách záujmového útvaru. Jeho cieľom je zdokonaľiť technickú stránku čítania s porozumením, naučiť žiakov pracovať s textom, obohatiť slovnú zásobu, posilniť čitateľskú gramotnosť a vytvoriť pozitívny vzťah k čítaniu. Je adresovaný žiakom z marginalizovaných rómskych komunit, ktorí navštevujú tento krúžok. Práca s každou témou pozostáva z čítania s porozumením, ktoré je zamerané na oboznámenie sa s obsahom textu a prácou s textom, v ktorej žiak vypracováva úlohy vyplývajúce z prečítaného textu. Žiak spracováva informácie a spája získané informácie s predchádzajúcimi poznatkami. Úlohy zamerané na prácu s textom nadväzujú na čítanie.

Ako raz Róm kozy pásol

Bol raz jeden Róm, čo pásaval kozy pod Spišským hradom a mal takú obyčaj, že pri pasení nepoužíval palicu, ani psa. Len kráčal pre kozami a keď jedna vybočila z krdla, hodil za ňou kameň a to veru poriadny valach nikdy nerobieva.

Bača mu neraz zakazoval, že kameňmi kozy neslobodno zavracať. Ponúkol mu psa. Veď ten pri pasení najlepšie poslúži. Ale Róm nato: „Iba mi kozy poplaší.“ Róm dával pozor, aby sa mu po celý rok ani jedna koza nestratila. A predsa, keď sa večer vracal do košiara, jedna koza pokuľhávala. Bačovi zrazu padlo do oka, lebo to bola koza, ktorá vodila stádo a dávala najviac mlieka. Baču to veľmi zamrzelo. A pustil sa do valacha.

„Čo si tej koze vykonal, že tak kríva?“. Valach sa začervenal. Začal sa vyhovárať.

Keď sa však bača lepšie pozrel valachovi do očí, zistil, že klame. „Najskôr si ty čosi do nej hodil. Neraz som videl, čo všetko si za kozami hodil. Druhý raz si dávaj lepší pozor, lebo môžeš obanovať“. Róm bol rád, že obišiel naľahko a že bača sa viacej navypytoval.

Sar jekhvar o Rom le buzňen (kozi) chachavelas (pasinelas)

Málo známe slová: buzňa = koza, chachavel = pásť

Sas jekh Rom, so chachacelas le buzňen tel o Spišakero hrados u sas le ajso sikhľipen, kaj paš o peskeri chachavbnaskeri buťi leske nakampelas ňisavi paca, aňi rikono. Ča džalas šukares anglal o buzňa u te kelh lendar avri džalas andal but, ča čidiťas pal late baroro u oda čačikano valachos šoha nakerel.

O bačas leske na jekhvar prikazinelas, kaj le barenca natromal te visarel pale le buzňen. Phendťas leske, kaj dela les rikones, savo leske sar chachvela le buzňen feder sogafinela. No o Rom pro oda : „Ča le buzňen mange diľiňarela.“ O Rom delas bari pozora, kaj te leske na našľol perdal igisno berš aňi jekh buzňi.

No the avka, sar avelas pale andro košaris, jek buzňi phirelas banges. Le bačaske maj peľľas andre jakh, bo oda sas odi buzňi, so sakovar džalas anglal o savore u delas maj buter thud. La bačas oda but dukhalas, u mukhľas pes andro valachos..

„So ala buzňake kerďal, hoj avka banges phirel?“ O valachos ľoľiľasd andro muj u chudňas pes avri te vakerkerel.

Sar o bačas le valachoske feder dikhľas andro jakha, dikhľa, hoj o valachos chochavel. „ Mek sigeder tu andre late vareso čidiťal. Najekhvar dikhľom, so savoro pal o buzňa čivkerehas. Masovar de bareder pozora, bo šaj avel hoj bajineha“. O Rom sas lošano, kaj avka lokes obgeľas, u kaj o bačas buter lestar naphučkerelas.

Od tej doby si už radšej dával pozor a nikdy za kozami nehádzal kamene. Radšej ich pekným slovom oslovil a kozy ho poslúchli.

Iba raz sa nezdržal, aby nezdvihol menší kamienok zo zeme a netrafil kozu. Sotva hodil kameň do kozičky, začul za chrbtom káravý hlas. „Ej Róm, zle robíš, hodil si drahý kameň do kozičky. Vari nevieš, že si do nej hodil diamant? A ten je drahší ako krídle tvojich kôz“.

Róm sa zarazil. Keď sa obzrel, už nikoho nevidel a nič nepočul. Daromne sa prehrabával v zemi, nič nenašiel. Róm znova zahrabal prsty do zeme, hľadal v tráve, ale nič nenašiel. „Škoda námahy! Nevieť kde sa stratil,“ vydýchol si Róm. Potom sa pobral domov. Veľmi ľutoval, že nedodržel slovo a zahodil kameň. Ten však dosiaľ leží pod Spišským hradom. Nevieť, či dakto bude mať také šťastie, že ho nájde. Róm ho mal v ruke, ale ho zahodil, lebo nedbal na reči staršieho človeka.

Ole idejostar peske delas o Rom bareder pozora u imar šoha pal o buzňi načhivkerelas o bara. Radeder kija lende prevakerelas šukare lavenca u o buzňi les

šunenas.

Ča jekhvar pes naľikerďas pale, te na vazdel cikneder baroro pal e phuv u te na taľinel la buzňa. Mek aňi nadočhid'as o baroro andre buzňori, šund'as pal peskero

dumo choʻamen hangos. „Ej, Romeja, namištes keres, čhidʻal andre buzňori barok uć baroro. Talam nadžanes, kaj andre late čhidʻal dijamantos. U ov (jov) hino kućeder, sar savore tire buzňa jekhetane?“

O Rom aćhiʻlas sar primardo ki e phuv. Sar visaʻliʻlas pale, imar nadikhʻlas, aňi našundʻas ňikas. Hijaba predikhelas e phuv, nič na arakhʻlas. O Rom pale le anguštenca predikhel e phuv, rodelas andre čar, no na arakhʻlas ňič. Zijand o trapišagos ! Nadžanav, kaj pes našadʻas, phendʻas o Rom. Paʻlis geʻlas khere. But sas leske pharo, kaj nadolʻikerdʻas o lav u začidʻas o baroro.

Ov dži akana pašʻol tel o Spišakero burkos. Nadžanas, či ela varekas ajsi bacht, kaj oda kuć baroro arakhela. O Rom les ʻlikerelas andro vast, aʻle les začidʻas, bo na diňas pro lava, so leske phendʻas phureder manuš.

Spišský hrad

Vypracuj úlohy

1. Čo robil Róm pod Spišským hradom?

1. So kerelas o Rom tel Spišakero burkos ?

hral na pišťalke

bašavela pre pišťalka

čítal knihu

genelas e knižka

kopal zemiaky

avri lelas o phuvale

spal na lúke
sovelas pro ritos

pásol kozy
chavhavelas le buzňen

pozeral televízor
dikhelas pre televizija

2. Čo hádzal do kozy, ktorá vybočila z krdľa?

2. So čivkerelas andre buzňi, so geľas avri andal o aver ?

loptu
labda

pravítko
pravitkos

palicu
paca

kvietok
luluďi

pero
pengalos

kameň
bar

uterák
khosutno

stoličku
skamindoro

3. Čo zistil bača, keď dohováral valachovi ?

3. Pre soste avľas o bačas, sar dovakerelas le valachoske ?

valach plakal
o valachos rovelas

valach smútil
le valachoske sas pharo

valach sa tešil
o valachos sas lošalo

valach klamal
o valachos chochavelas

valach hovoril pravdu
o valachos vakerelas čačipen

valach sa smial
o valachos asalas

4. Aký hlas počul Róm za chrptom keď nedodržel slovo?

4. Savo hangos šundľas o Rom pal peskero dumo, sar nadofikerďas o lav ?

láskavý
jileskero,

smutný
pharinaskro

spevavý
giľavutno

veselý
lošano

uplakaný
rovľardo

smutný
pharipnaskero

káravý
vikakro

prísny
prisno

5. Ako sa volal kameň, ktorý valach hodil do kozy?

5. Sar pes vičinelas o bar, so čidľas o valachos andre buzňi ?

achát
azurit

zafir
citrín

ametyst
diamant

6. Prečo Róm zahodil drahý kameň, ktorý mal v ruke?

6. Soske o Rom čhid'as o kuč bar so sas leste andro vast ?

pálil ho

labarelas les

nepáčil sa mu

na sas leske pre kedva

bol ťažký

sas pharo

nedbal na reči starších

nadelas pro phurengre lava

bol škaredý

sas džungalo,

nepotreboval ho

nakampelas leske

7. Napíš čím chceš byť, keď budeš veľký:

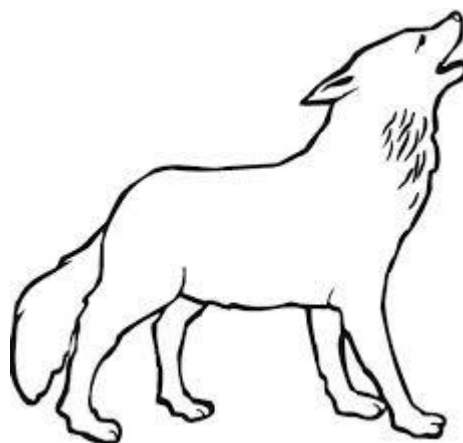
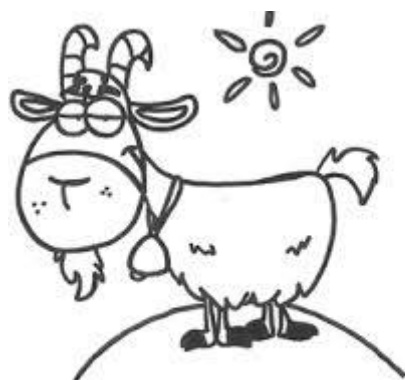
7. Pisin, so kameha te avel, sar aveha baro :

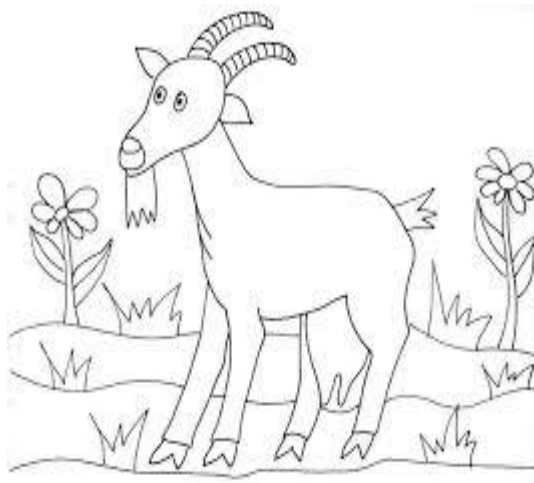
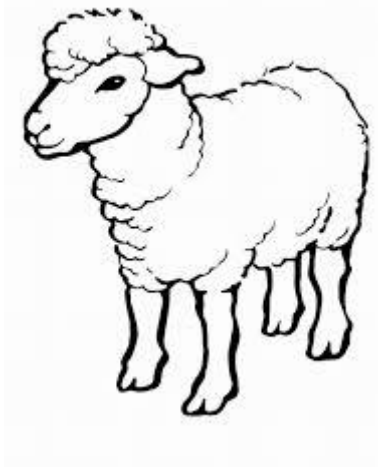
8. Aký úžitok máme z kozy?

8. Savi hasna amen hin la buzñatar ?

8. Vyfarbi obrázok, na ktorom je koza.

8. Avri farbin o obrazkos pro savo hiñi e buzña.

Tri dcéry

Žila raz jedna Rómka na okraji lesa v malom domčeku. Ľudia ju volali DANIELA. Daniela mala tri dcéry a aby ich uživila a ošatila, musela pracovať deň a noc. Nuž čo, dcéry boli krásne a usilovné a ako rástli, postupne sa jedna po druhej povydávali a odsťahovali sa od matky. Ubehlo niekoľko rokov, matka zostarla a onemocnela. Postážovala sa svojmu Cézarovi a poslala ho s odkazom za svojimi dcérami, aby k nej čo najskôr prišli.

Trin čhaja

Dživelas jekhvar jekh romaňi džuvľi andro kheroro so ačhelas pro agor vešeske. O manuša la vičinenas DANIELA. La Daniela sas trin čhaja u te len kamelas te džidžarel the te uravel, musaj sa ste kerel bući na ča dživese, aľe the raťaha. No so, o čhaja sle šukar, buťakre u sar baronas, paľis jekh pal avrate gele romeste o gele peskera datar. Pregele buter berša, e daj phuriľas the nasvaľilas. Pal o peskero pharipen vakerďas peskere Cezariske u bičhadas le le hiroha pal o peskere čhaja, kaj te aven so sigeder paš late.

Ách“, povzdychla si najstaršia, keď sa dozvedela smutnú správu. „Ja by som aj prišla, ale musím vyleštiť nábytok“. „Vyleštiť nábytok!“ rozhorčil sa Cezar. „Keď ti je prednejší nábytok ako matka, tak sa s ním nikdy nerozlúčiš.“ A v tom okamihu sa premenila na žabu, ktorá odskackala do neďalekého rybníka.

Ach, phend'as peske e mekphureder čhaj, sar pes dodžan'as oda pharo hiros. „Me the avas, aľe masaj som te avri bľiskinel o butoris !“ !Te bľiskinel o butoris !“ choľisaľiľas o Cezaris. „Te tuke ehin ešebno o butoris, sar e daj, akor paš leste šoha ačheha.“ U andro oda momentos latar ačhiľas žamba, u odchudkerďas andro mačhengero paňi (ribňikos).

Cézar bežal k prostrednej dcére. „Ách“, vykrikla prostredná dcéra. „Ja by som rada šla, ale potrebujem okopať zeleninu v záhrade.“ „Dobre“, rozhneval sa Cézar, „keď sa ti tak páči zelenina, budeš ju okopávať do konca života“. A premenila sa na jašteričku.

O Cezaris denašelas ki e maškarutni čhaj. !Ach,, vičindas e maškarutni čhaj. „Me rado džas, no kampil mange te okopalinel e zeleňina andre bar.“ „Mište“.
Cholisaľilas o Cezaris, te avka but kames te avel paše zeleňina, kopalñeha pašal late dži kana dživeha.“ U ačhiľas latar jaščurkica.

Najmladšia dcéra práve piekla koláč, keď k nej prišiel Cézar. Nepovedala ani slovo, utrela si ruky a bežala za chorou matkou. „Ty budeš vždy prinášať ľuďom radosť,“ povedal Cézar, „a ľudia ťa budú mať radi, teda, tvoje deti i tvojich potomkov.“

A tak sa stalo. Najmladšia dcéra žila dlho, ľudia ju mali radi a majú doteraz, pokiaľ nezomrela, pretože roznášala ľuďom radosť, lásku a šťastie.

E mek terneder čhaj ipen pekela bokeľi, sar kija late avľas o Cezaris. Naphendľas aňi lavovro, kxosľas o vasta u denaľelas pal e nasvaľi daj. „Tu sakovar aneħa le manuľenge loľ,“ pheďas o Cezaris, „u o nipi tut rado dikħena, ther tire čħavoren, the tire potomken.“

U avka pes ačħiľas. Mekterneder čhaj dživela but berľa, o manuľa la rado dikħen as, u dikħen dži akana, dži kana namuľas, vaľ oda bo anelas le manuľenge loľ, kamipen the e bacht.

Vypracuj úlohy

1. Ako sa volala Rómka, ktorá žila na kraji lesa?

1. Sar pes vičinelas e Romka, so dživelas pro agor veľeske ?

Michaela

Arabela

Nikola

Kamila

Marcela

Daniela

2. Koľko dcér mala Daniela?

2. Keci čħaja sas la Dabiela ?

jednu

šťyri

dve

päť

tri

žiadnu

3. Prečo poslala matka Cézara za svojimi dcérami? 3. Soske e daj bičħadľas le Cezaris pal o peskere čħaja ?

bola smutná

sas la žaľa

bola chorá

sas nasvaľi

bola osamelá

sas korkori

chcela upratovať

kamelas te pratinel

trpela

tirinelas

potrebovala nakúpiť

kampelas lake te cinavel

4. Prečo nešla za matkou najstaršia dcéra?

4. Soske nageľas pal e daj e nekphureder čhaj ?

bola lenivá

nakamelas pes lake

nemala na autobus

na sas la pro autobusis

leštila nábytok

bl'iskinelas o butoris

umývala riad

thovela o grati

spala

sovelas

čítala knihu

genelas e gend'i

5. Načo sa premenila najstaršia nevd'ačná dcéra?

5. Pre soste pes previsard'a e nekphureder čhaj ?

na tigra

na sliepku

na mačku

na líšku

na veveričku

na žabu

6. Prečo nešla za matkou prostredná dcéra?

6. Soske nageľas pal e daj e maškarutni čhaj ?

varila obed

tavelas dilos

okopávala zeleninu

kopaľinelas pašal e zelenina

kúpala sa

land'olas

oberala jablká

skidelas o phaba

nebola doma

na sas khere

nechcelo sa jej

nakamelas pes lake

7. Načo sa premenila prostredná nevd'ačná dcéra?

7. Pre soste pes previsard'a e maškarutni čhaj ?

na jaštericu

na myš

na kravu

na chrobáka

na rybu

na psa

8. Prečo išla najmladšia dcéra za matkou? Napíš.

8. Soske geľas e nekterneder čhaj pal e daj ? Pisin.

9. Prečo ju ľudia mali radi? Napíš.

9. Soske la o manuša rado dikhenas. Pisin.

10. Napíš ako sa ty postaráš o svojich rodičov.

10. Pisin, sar tu tut starineha pal peskeri daj the o dad.

11. Vyfarbi obrázky, ktoré predstavujú premenené sestry.

11. Farbi navri o obrazici, save sikhaven pro previsarde pheňa.

Malý Dingo

Za horami a dolinami, tam, kde sa voda sypala a piesok sa lial, bola jedna malá rómska osada, ktorá sa volala ŽABČÍKOVCE. V osade sa jedného dňa narodilo dieťaťko, ktorému rodičia dali meno DINGO. Keď mal Dingo dva roky, stratil sa

v neďalekom lese. Neplakal, nebál sa, lebo lesné zvieratká sa k nemu správali ako k najlepšiemu seberovnému priateľovi. Dingo v lese rástol, kým jeho rodičia ho oplakávali a mali strach, že ho už nikdy neuvidia. Keď mal Dingo desať rokov, stretol v lese staručkú slepú starenku, ktorá potrebovala pomoc. Dingo jej pomohol a starenka mu za pomoc darovala zatvárací džbán.

O cikno Dingo

Pal o bare veša the soľni, odoj kaj o paňi perel u e poši ču'ol, sas jekh vikňi romaňi vatra, savi pes vičinelas ŽABČIKOVCE. Andre odi vatra pes jekhe d'iveseste ul'ilas čhavoro, saveske dine nav DINGO. Sar le Dinguske sas duj berša, našl'ilas pes andro pašo veš. Narovelas, nadaralas, bo o vešutune džviri les prind'arenas sar peskere amalis. O Dingus andro veš barolas, no leskeri daj the o dad pal leste rovenas u daranas, kaj imar les šoha nadikhena.

Sar leske sas deš berš arakh'las pes andro veš la phurora džuv'ora, savi sas kori,kampelas lake te šigitinel. O Dingus lake šigitind'as u e phuri džuv'li leske vaš oda diñas phandluno khoro.

Dingo jej povedal: „Načo mi bude prázdny džbán?“ Starenka mu hovorí: „Je prázdny, a nie je prázdny a stratila sa v lese. Keď raz išiel Dingo k potoku nabráť si vodu, otvoril džbán a tu hľa: Z džbána začne vystupovať hustá hmla, v ktorej sa začali objavovať obrysy služobníka.

O Dingus lake phend'as: „Soske mange ela čučo khoro?“ E phurori leske phend'a“ „Hino čučo, the nane čučo“ u našl'ilas andro veš. Sar jekhvar džalal o Dingus ki e leň te lel paňi, phundraďas o khoro u so dikhel: Andal o khoro avel avri bari much'li andre savi pes sikhavelas solgaskero obrazis

Dingo sa pýtal: „Kto si?“ „Som tvoj služobník, a splním ti tri želania, nech sú akokoľvek ťažké.“

„Moje prvé želanie je, nech slepá starenka, ktorá mi darovala tento džbán, v tú chvíľu vidí.

Druhé moje želanie je, nech moji rodičia ma neoplakávajú a nech o mňa nemajú strach.

Tretím mojím želaním je, nech sa vrátim domov“. A tak Dingo napravil všetko, čo bolo treba, vrátil sa k svojim rodičom a žije s nimi šťastne až doteraz.

O Dingus phučľas: „Ko sal?“ „Som tiro solgas u kerava tuke trin tire kamľipena, te aven save kamen phare.“

„Miro jekhto kamľipen hino, kaj e kori phurori, so mange diñas ada khoro andro ada momentos te dikhel.“

„Dujto miro kamľipen hin, kaj miri daj, the o dad te na roven pal mande, the te na daran pal mande.“

„Trito miro kamľipen hin, kaj avav pale khere.“ Avka o Dingos kerdas mišto savoro so kampl'as, avľas paš peskeri daj, the o dad u dživel lenca bachtales dži akana.

Vypracuj úlohy

1. Ako sa volal rómsky chlapec, ktorý sa stratil v lese?

1. Sar pes vičinelas o romano muršoro, so našľiľas andro veš ?

Dežko

Janko

Dingo

Oliver

Damián

Šaňo

2. Kto sa o neho postaral v lese?

2. Ko pes pal leste starinelas andro veš ?

rodičia

o dad e daj,

bratia

phrala

lesné zvieratá

vešeskere džviri

kamaráti

amala

domáczvieratá

kherutune džviri

starí rodičia

phure daja,the dada

3. Koho stretol Dingo v lese keď mal 10 rokov?

3. Kas arakhľas o Dingus andro veš sar leske sas 10 berša ?

dedka

le papus

slepú starenku

la kora phurora

brata

le phrales

otca

le dades

mamu

la dajora

sestru

la pheňa

4. Čo mu dala slepá starenka za pomoc?

4. So leske diňas e kori phurori vaš o šigitipen ?

knihu

knižka

peniaze

love

chlieb

maro

ovocie

ovoca

džbán

khoru

cukríky

guľipena

5. Kto bol zatvorený v džbáne?

5. Ko sas phandlo andro khoru

pes

rikno

učiteľ

sikhľardo

voda

paňi

služobník

solgas

mlieko

thud

poklad

barvaľipen

6. Koľko prianí mu splnil služobník?

6. Keci kamipena leske kerdas o solgas ?

sedem

efta

tri

trin

desať

deš

pätnásť

dešupandž

štyri

štar

žiadne

ňisavo

7. Čo si prial Dingo od služobníka?

7. So kamelas o Dingus le solgastar ?

aby starenka videla

kaj e phuri te dikhel

veľký dom

baro kher

auto

motoris

aby sa rodičia netrápili

kaj o rodiči te na daran

aby sa vrátil domov

te avel khere

dovolenku pri mori

dovolenka paš o moros

8. Splnil služobník Dingovi jeho priania? Napíš, ako sa rozprávka skončila.

8.Kerđas o solgas so kamľas o Dingus ? Pisin, savo sas la paramisakero agor.

9. Napíš, čo by si si Ty prial, keby si mal služobníka ako Dingo.

10. Vymaľuj obrázok Dinga a služobníka z džbánu.

Strieborná liška a chudobný Róm

Kde bolo, tam bolo, za siedmimi horami a dolinami žil raz jeden chudobný Róm. Menom sa nazýval LAKATOŠ, no ľudia ho volali LAKI. Chudobní Laki nemal

čo do úst vložiť a tak sa vybral k rieke aby si nalovil rýb. Ako tak ide, do cesty mu vbehla srnka. „A kamže ideš človečik, kamže?“ opýtala sa ho srnka. „Ach, keby som mal aspoň dobrú sieť, aby som si mohol nejaké ryby uloviť, ale mám len starú, polozhnutú udicu ... Naisto už od hladu umriem...“ odpovedal srnke Laki. „Nesmúť, človeče, „ povedala Lakimu srnka.

E rupuňi liška the o čoro Rom

Kaj sas, kaj na sas, pal eftaveša, the doľini dživelas jekhvar jekh čoro Rom. Vičinelas pes LAKATOŠ, no o nipi les vičinenas LAKI. O Lakis sas ajso čoro, hoj na sas les so andro muj te thovel u avka jekhvar pes iľa ki e leň kaj chudkerela mačhen. Sar avka džal, avel leske andro dromsarnica. „Kajča džas manušoreja, kaj ča ?“ phučľas lestar e sarnica. „Ach, te elas man lačo sakos, kaj teš aj chudas varesave mačhen, aľe hin man ča ajsi puraňi, jepaš kirňi udica... pro čačipen, bokhatar merava...“ phendľas la sarnicake o Lakis. „Madara, manušeja,“ phendľas le Lakiske e sarnica.

„Choď len ty k dubu, ktorý stojí tamto, pri chodníku a toho, kto bude pri tom dube, sa opýtaj, kde býva strieborná liška. Ona ti poradí, kde máš šťastie hľadať.“ Laki sa srnke poďakoval za radu a vybral sa k dubu.

Keď k nemu prišiel, zbadal pri ňom zajačika. „Zajačik, ty si ten, čo vie, kde býva strieborná liška?“ spýtal sa zajačika Laki. „Ja to viem“ odpovedal mu zajačik. „A ja ti ukážem cestu k nej.“ Zajačik zastrihal ušami, zakrútil sa zo tri razy okolo svojho malého chvostika a ukázal Rómovi – Lakimu cestu

„Dža ča ki o dubos, so ačhel odoj paš dromoro u olear so ela paš o dubos phuč, kaj bešel o rupuňi liška. Oj tuke phenela, kaj kameha e bacht te rodel.“ O Lakis la sarnicake paľikerđas u ilas pes te džal ki o dubos.

Sar paš leste avľas, dikhel paš leste šošojicis. „Šošojicina, tu sal oda, so džanel kaj bešel e rupuňi liška?“ phučľas le šošojicistar o Lakis. „Me oda džanav“ phendľas leske pale o šošojicis. „U me tuke sikavava o drom kija late.“ O šošojicis čhindľas le kanenca, vaj kečivar bonďaľiľas pašal peskeri cikňi porori u sikaďas le Romeske – Lakiske o drom.

„Tadiaľ choď! Horami a dolinami, po ceste dobrej i zlej.“ Šiel Laki cez hory a cez doliny, šiel po ceste dobrej a zlej, keď tu zrazu zbadal na lúčke krásnu lišku. „Hej, ty, lištička, nevidela si striebornú lišku?“ spýtal sa jej. „A či nevidíš, Laki, že stojí pred tebou?“ zasmiala sa krásna liška. „Pomôž mi, ak môžeš lištička,“ prosil lišku

Laki. Veľká chudoba ma postihla.“ Líška vytiahla zo svojho vrecúška píšťalku a povedala: „Keď na tejto píšťalke dva razy zapískaš, hneď budeš mať jedla i peňazí nadostač“ Ale nezabudni! Vždy musíš zo svojho jedla i peňazí dať každému človeku, ktorý upadne do podobného nešťastia ako ty. Inak sa ti zle povodí!“ „Nezabudnem, nezabudnem čarovná strieborná líška!“ volal Róm Laki,

„Adari dža ! Vešenca, doľinenca, pal o drom lačo, the rosno.“ Džalas o Lakis prekal o veša the doľini, džalas pal o drom lačo, the rosno, sar jekhvareste dikhel pro ritocis šukara líška. „Hej, tu liškico, nadikhľal la rupuňa líška ?“ phučľas latar. „Ta se nadikhes Laki, kaj ačhel angla tute ?“ asanlas e šukar líška. „Šigitn mange, te džanes liškico“ mangelas la liškica o Lakis. Baro čoripen pre mande peľas.“ E líška cirdňas nadal e žeba píšťalka u phendľas: „Te pre adi pošťalka duvar piskineha, maj tu ela dosta chaben, the love.“ No mabister ! Sakovar musaj sal ole chabnastar the le lovendar te del manušeske, so peľas andre ajsi bibacht, sar tu. Te nakereha, rosnones pes tuke kerela.“ „Nabisterava, nabisterava, čarovno rupuňi líška !“ vičinelas o Rom Lakis.

Pekne sa poďakoval líštičke a bežal k zajačikovi. Aj tomu sa poďakoval a napokon vyhľadal aj srnku a aj jej sa hlboko a s vďakou poklonil. Konečne prišiel domov. Hneď zapískal dva razy na píšťalke a zaraz mal na stole jedla i peňazí nadostač. Laki si žil spokojne a veselo. Jedného dňa mu však na dvere zaklopal chudobný človek a hovorí: „Daj mi, dobrý človek, kúsok chleba ...“ Ale Laki mu povedal: „Ber sa ty len svojou cestou!“ Och, aké nešťastie! V tej chvíli sa starý Laki stal zas chudobným biednym Rómom.

Šukares paľikerďas la liškake u denašelas ki o šošojicis. The leske paľikerďas, paľis rodňas la sarnica u the lake šukares paľikerďas. Pro agor avľas khere. Maj

piskindas pre odi pištalka u maj les sas pro skamind dosta chben, the dosta love. O Lakis dživelas peske lošanas the bikivelones. Jekhvar aleske pro vudar demađas čoro manuš u phendás : „De man lače manušeja, sikra maro...“ No o Lakis leske phendás: „Dža tuke tire dromeha !“ Och savi bibacht ! Andro oda momentos o Lakis ačiľas pale čoro Rom.

Vypracuj úlohy

**1. Čo vbehlo Lakimu do cesty keď išiel loviť ryby?
Akiske andro drom, sar džalas pro mače ?**

jeleň
sova

vlk
ježko

medveď
srnka

2. K akému stromu ho poslal srna?

2. Ki o savo kašt les bičhad'as e sarna ?

k dubu
k javoru

k smreku
k jedli

k buku
k breze

3. Ktoré zviera ukázalo Lakimu cestu k striebornej líške?

3. Savo džviros sikad'as le Lakiske drom ki e rupuňi liška ?

jeleň
sova

vlk
zajac

medveď
srnka

4. Čo darovala strieborná líška Lakimu?

4. So diñas e rupuňi liška le Lakiske ?

peniaze
pišťalku

vilu
posteľ

auto
zmrzlinu

**5. S kým sa musel Laki rozdeliť, aby pišťalka mala stále
čarovnú moc?**

**5. Kaha pes kamelas o Lakis te ulavel, kaj la pišťalkake
te ačhel lakeri zor ?**

s bohatým človekom
barvale manušeha
so šťastným človekom
bachtale manušeha

so sýтым človekom
čale manušeha
s veselým človekom
lošane manušeha

so zlým človekom
rosnone manušeha
s chudobným človekom
čore manušeha

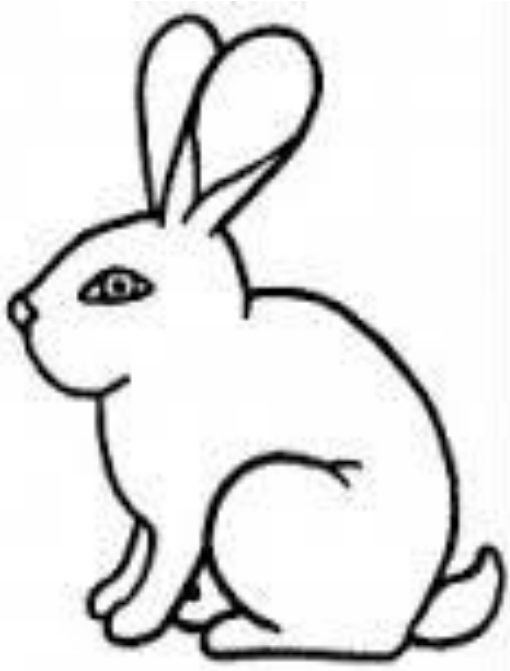
7. Ako dopadol Laki? Napíš.

8. Ako by si sa zachoval Ty? Napíš.

9. Nakresli čarovnú píšťalku.

10. Vyfarbi zvieratá, ktoré pomohli chudobnému Rómovi.

Zdroje:

https://www.google.sk/search?q=1%C3%AD%C5%A1ka&hl=sk&qscrl=1&rlz=1T4ADSA_skSK420SK451&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=ie1fU6WfIYXV4gSwzYBo&ved=0CAYQ_AUoAQ&biw=983&bih=599

Mgr. Michal Pitko 12 rómskych rozprávok

Vydavateľ: Tlačiareň VICTÓRIA, Prešov,

ISBN 80 – 968810 – 2 - 7